

מאפייני תלמידים במגמה ללימודי סביבה בתיכון כפר קאסם

נזאר עמאר

מנחה: ד"ר אהרון דותן

עבודת מחקר זו נועדה לבדוק את מאפייני התלמידים והלימודים במגמה ללימודי סביבה, בקרב תלמידי כיתה י' וכיתה י"ב, בהשוואה לתלמידים מהמגמה ללימודי ביולוגיה, שלומדים מעט בנושאי סביבה ותלמידי מגמת ספרות, שלא למדו כלל נושאי סביבה, בבית-ספר תיכון מקיף כפר קאסם, במרכז הארץ. המשתנים שנבדקו כללו: משתנים דמוגרפיים וסוציו-אקונומיים, ידע בנושאים סביבתיים, התנהגות סביבתית ועמדות כלפי הסביבה.

הממצאים הצביעו שלתלמידי מגמת ביולוגיה יש יתרון ברוב המשתנים הדמוגרפיים והסוציו-אקונומיים, על שאר אוכלוסיית התלמידים מהמגמות סביבה וספרות.

הממצאים הצביעו שאוכלוסיית התלמידים מהמגמה ללימודי ספרות, היא האוכלוסייה החלשה ביותר מבחינת המשתנים הדמוגרפיים והרקע הסוציו-אקונומי שלה, ביחס לשאר אוכלוסיית התלמידים מהמגמות סביבה וביולוגיה.

הממצאים הצביעו שברוב המקרים (80%), הפניית התלמידים למגמת הלימוד בבית הספר היא על פי תוצאות מבחן מגמתי שמתקיים בסוף כיתה ט' ורק במקרים מעטים נובעת מתוך ההתעניינות של התלמידים בנושאי סביבה (10%) או השפעת ההורים שלהם (4%).

הממצאים הצביעו שרמת הידע הסביבתי בקרב אוכלוסיית התלמידים בכל המגמות ובכל הגילאים שנבדקו, נמצאה נמוכה מאוד. רמת הידע הגבוהה ביותר נמצאה אצל תלמידי י"ב ביולוגיה שענו נכון על 44% מהשאלות. גם בכיתה י' וגם ב י"ב, תלמידי ביולוגיה הראו את רמת הידע הגבוהה ביותר. רמת הידע הנמוכה ביותר, נמצאה אצל תלמידי י' ספרות שענו נכון על 20% מהשאלות. תלמידי כיתות י"ב לקראת סיום לימודיהם הראו שיפור מובהק בידיעה שלהם. שיפור דומה נמצא בכל המגמות – גם אצל תלמידים שלא למדו כלל לימודי סביבה. רמת הידע הסביבתי הנמוכה ביותר נמצאה אצל תלמידי מגמת ספרות, הן בכיתה י' והן בכיתה י"ב.

הממצאים הצביעו על התנהגות סביבתית מתונה. רוב הנשאלים עוסקים בפעילות למען הסביבה בתדירות של: "ידי פעם", בתחילת הלימודים ובסופם, בשלוש מגמות הלימוד.

לא נמצאו הבדלים בהתנהגות הסביבתית בקרב תלמידי מגמת סביבה וביולוגיה, הן בתחילת הלימודים והן בסוף הלימודים. ממצאי המחקר הצביעו שבמגמת ספרות, ההתנהגות הסביבתית של תלמידי כיתה י' פחות ידידותית לסביבה מההתנהגות הסביבתית של תלמידי כיתה י' במגמות ביולוגיה וסביבה. בכיתה י"ב, חל שיפור בהתנהגות הסביבתית של תלמידי מגמת ספרות. אבל התנהגות סביבתית זו, איננה שונה מההתנהגות הסביבתית של תלמידי מגמת ביולוגיה וסביבה.

הממצאים הצביעו שבתחילת הלימודים עמדות התלמידים כלפי הסביבה נטות לכיוון החיובי, מסכימים עם ההיגדים הפרו-סביבתיים ולא מסכימים עם ההיגדים האנטי-סביבתיים. כלומר, התלמידים תומכים בסביבה במידה מסוימת.

ממצאי המחקר הצביעו שבסוף הלימודים, עמדות התלמידים כלפי הסביבה (בעיקר בקרב תלמידי מגמת סביבה וביולוגיה), הולכות ונחלשות. הן נטות מתמיכה מתונה בסביבה בתחילת הלימודים בתיכון להתנגדות מתונה לקראת סוף הלימודים. תופעה זו נמצאה בשלוש מגמות הלימוד. גם אצל תלמידי סביבה.